

ARENГУVESTLUSTEST KEILA SOS HERMANN GMEINERI KOOLIS

Kaja Olenko
Keila SOS Hermann Gmeineri Kooli juhataja

Keila SOS Hermann Gmeineri Kool (lasteaed-alkkool) on töötanud üheksa aastat. Arenguvestluselaadseid jutuajamisi oleme pidanud juba seitse aastat. Et oleme algusest peale pidanud oluliseks õpilaste iseseisvat ja aktiivset õppimist, tekkis vajadus õpilaste enesehindamise ja motivatsiooni tõstmise järele.

Esialgu toimusid vestlused vaid õpilase ja õpetaja vahel. Õpilane täitis enesehinnangulehe, kus ta hindas oma õpioskusi, individuaalseid ja koostööoskusi, käitumist. Koos õpetajaga arutati, mida peaks õpilane oma käitumises püüdma muuta, millistele õppeainetele tuleks rohkem rõhku panna, milliseid oskusi veel lihvida. Vestluse tulemusena allkirjastati leping, kus olid kirjas järgmise perioodi oodatavad tulemused. Õpilased ootasid sellist individuaalset vestlust, see oli nende jaoks väga huvitav. Õpilane tundis end võrdse partnerina. Tema jaoks oli oluline, et temasse puutuvaid asju arutati koos temaga, mitte tema selja taga. Õpilane nägi, et konkreetsete pingutustega on tal võimalik oma tulemusi parandada, arenes vastutustunne. Oli märgata, et vestlustest oli kasu – paranesid õpitulemused ning vähenesid käitumisprobleemid.

ARENГУVESTLUSED ÕPILASTE JA PEREDEGA

Et vanemad olid lapsega peetavatest vestlustest väga huvitatud, oleme edaspidi vestlustesse kaasanud ka lapsevanemad. Perevestlused nõuavad suuremat ettevalmistust – informeeritust, kompetentsust ning diskreetsust. Koos lapsega vestlusel olevad lapsevanemad soovivad teada nii lapse heade kui ka halbade külgede, õnnestumiste ja ebaõnnestumiste kohta, saada otseseid nõuandeid ja soovitusi.

Johannes Käisi materjalidele toetudes oleme välja töötanud vaatlustabeli, kuhu õpetaja märgib oma tähelepanekud lapse kohta. Tabelis on kirjas õpilase iseloomuomadused, temperament, tööoskused, tähelepanekud tahte, tähelepanu, võimete, hoolsuse, täiskasvanute ning kaaslastega läbisaamise kohta jne. Tabelisse kannab õpetaja aastate jooksul lapse arengu. Seda tabelit ei avalikustata ja lapse koolist lahkudes see hävitatakse. Vaatluslehele toetudes on õpetajal hea vestelda. Midagi ei jää tähelepanuta ja kõik valdkonnad saab läbi arutada.

Et vestlus veelgi latusamalt laabuks, valmistuvad ka õpilased selleks ette. 1. klassi õpilane saab kodus täitmiseks lehe, mida poolitab joon. Ühele poole kirjutab või joonistab laps, mis talle koolis meeldib, ja teisele poole, mis talle ei meeldi. 2.–4. klassi õpilased saavad kodus täitmiseks hinnangulehe (lisa 1), kus hindavad oma õpioskusi (osaoskustena), suhtlemis- ja tööoskusi. Lapsed on enesehinnangutes väga objektiivsed. Sageli on vanemad üllatunud lugedes lapse lehelt, et laps segab enda arvates sageli õpetajat ja teisi õpilasi, ei täida õpetaja korraldusi vms. Lapsevanemad on arvanud, et laps ei saanud tabelist aru ja tegi risti valesse kasti. Arenguvestluse käigus antud valdkondi läbi arutades selgub, et lapse hinnang on olnud õige.

Arenguvestluse tulemusena märgitakse vastavale kaardile (lisa 2) õpilase senised tulemused ja saavutused, õpilase tegevus järgneval perioodil (nt pingutused vajalikes valdkondades, hoolsus koduste ülesannete tegemisel, suhted klassikaaslastega jne), kodu toetus (tähelepanu

ja abi koduste ülesannete tegemisel, julgustamine, lapse huvidega arvestamine jms) ja koolipoolne abi – parandusõpe, tugiõppetunnid, psühholoogi või logopeedi abi (mõistagi vajadusel), julgustada last osa võtma ringitööst, lasteorganisatsiooni üritustest jne.

Arenguvestluse tulemusena tekib ja süveneb õpetaja, õpilase ja lapsevanemate vaheline usaldus. Üheskoos samade eesmärkide poole püüeldes on neid kergem saavutada. Ka probleeme lahendades teevad õpetaja ja lapsevanem koostööd, mitte ei ole vastasrinnas.

Kõige raskemaks probleemiks arenguvestluste korraldamisel on sobiva aja leidmine. Lastevanemate tööpäevad on pikad. Vestlused pikendavad ka õpetajate tööpäevi. Sageli peab õpetaja tulema õhtul kooli tagasi, tegema ületunde. Ületunde oleme kompenseerinud vabade päevadega koolivaheaegadel. Lisatasu maksmise võimalused on kahjuks väga piiratud. Vestluste aega ja kohta kokku leppides püüame olla väga paindlikud ja tuleme võimalikult palju lastevanematele vastu.

Vestlus toimub meeldivas, sõbralikus, avatud õhkkonnas. Kui õpetajal on lapsevanematega usalduslik läbisaamine, kutsutakse teda sageli ka koju. See on muidugi meeldiv, kuid koduses vestluses külalisena või ka kohvikus vesteldes kaob õpetajal käest vestluse läbiviija positsioon ning vestlusel ei ole ametlikku kaalu. Oleme täheldanud, et vestluse läbiviimise paigaks sobib kõige paremini vaikne ruum koolimajas.

Oleme kokku puutunud ka üsna põikpäiste vanematega, kes keelduvad vestlemast lapse juuresolekul või püüavad ise vestluse juhtimist üle võtta. Sellisel juhul saab määravaks õpetaja taktitunne ja enesekehtestamisoskus. Kord oleme pidanud siiski vestlema lapse ja vanemaga eraldi. Valdavalt on vestlused kulgenud siiski plaanipäraselt ja tulemuslikult. Paljud vanemad soovivad vestluse kaardist koopiat, et kinnitada see kodus meeldetuletusena seinale.

ARENGUVESTLUSED LASTEAIALASTE JA NENDE PEREDEGA

Arenguvestlusi peetakse ka lasteaialaste ja nende peredega. Lasteaialaste puhul on oluline läbi arutada organisatsioonilised probleemid – lasteaeda tulek ja minek, lapse eneseteenindamine, toitumis- ja hügieeniharjumused, terviseprobleemid, samuti lapse tegemised ja mängud, õppimine. Enne vestlust saab lapsevanem väikese vihiku (lisa 3), kus on kirjas vestlusel arutatavad valdkonnad ja kuhu lapsevanem saab teha oma märkmed. Samasse vihikusse teevad märkmeid ka õpetajad.

Lasteaia perevestlused toimuvad sügisel ja kevadel. Sügisel püstitatakse eesmärgid ja lepatakse kokku kasvatuspõhimõtted, kevadel tehakse tööst kokkuvõtteid. Et meie lasteaiarühmad on sobitusrühmad, siis erivajadustega lastega toimuvad vestlused kolm korda aastas. Neist võtavad osa logopeed ja vajadusel ka psühholoog. Neil vestlustel arutatakse läbi lapse arenguprobleemid ja koostatakse leping, mille põhjal koostatakse individuaalne arengukava. Lepingus on kirjas lapse arengutase, püüeldavad eesmärgid, lasteaia õpetajate ja lapsevanema ühised põhimõtted ja ülesanded. Arenguvestluse ajaks organiseeritakse lapsele tegevus rühmaruumis.

ARENGUVESTLUSED TÖÖTAJATEGA

Arenguvestlustel on tähtis koht ka meie kollektiivis. Juba viiendat aastat vestlevad kooli juhtkonna liikmed (direktor, direktori asetäitja, majandusjuhataja) kõikide töötajatega. Töötajatega vesteldakse teise õppeveerandi jooksul. Individuaalsed vestlused toimuvad

sundimatus õhkkonnas, töötaja saab rääkida oma õnnestumistest ja probleemidest. Üheskoos otsitakse lahendusi, koostatakse töötaja arengukava ja sellest lähtuvalt planeeritakse koolitusi.

Et SOS Lasteküla Eesti Ühing peab vestlusi organisatsiooni arengus väga oluliseks, on töötajatele läbi viidud ka vastavad koolitused. EBS-i õppejõu Kiira Kure koolitused toimusid nii arenguestluste läbiviijaile kui ka töötajate esindajaile, kes omakorda saadud informatsiooni kolleegidega jagasid.

2003. aastal koostati uued arenguestluste küsitluslehed, kus on töökirjeldused (õppekasvatustöö planeerimine, õppekasvatustöö, koostöö kolleegidega, koostöö lastevanematega, suhted õpilastega jms), lisaks sellele ka töötaja initsiatiivikus, avatus, organiseerimisvõime, osalemine jne, mida nii töötaja kui ka juht saavad hinnata suurepäraseks, väga heaks, heaks, rahuldavaks või nõrgaks. Kokkuvõtteks antakse hinnang töötaja töösooritusele. Praegu ei sõltu arenguestlustel saadud hinnangust ei töötaja palganumber ega ka preemia, kuid motivatsioonipoliitika on väljatöötamisel.

Muidugi ei ole väljatöötatud vormid lõplikud ja ainuõiged. Igapäevases töös vajavad need parandamist, täiendamist ja ümbersõnastamist. Enne arenguestluste perioodi vaadatakse need ühiselt üle.

Arenguestlused on olnud meie töö lahutamatuks osaks juba pikka aega. Need on aidanud korraldada ja kooskõlastada tööd, hoida avatud suhteid lapsevanemate ja kooli töötajate vahel, parandada töö tulemusi. Kuigi arenguestlused nõuavad aega ja vaeva, on nende tulemused seda väärt.

Lisa 1. Õpilase enesehinnanguleht, mille iga klassiõpetaja koostab ise.

2. KLASSI ÕPILASE ENESEHINNANGULEHT

ÕPPETEGEVUS	OSKAN VÄGA HÄSTI	OSKAN HÄSTI	PEAN VEEL HARJUTAMA
lugemine ja loetust arusaamine			
jutustamine			
õigekirjareeglite tundmine			
kirjutamine (käekiri)			
peastarvutamine			
tekstülesanded			

KÄITUMINE JA TÖÖOSKUSED	ALATI	ENAMASTI	HARVA	MITTE KUNAGI
Olen kaaslaste vastu sõbralik				
Olen viisakas				
Oskan vahetunnis käituda				
Oskan teisi kuulata ja abistada				
Töötan tunnis kaasa				
Oskan iseseisvalt töötada				
Segan tunnis kaasõpilasi ja õpetajat				
Kirjutan ja värvin hoolikalt				
Teen ära kodused tööd				
Unustan asju koju või kooli				
Hoian korras oma töökoha				
Tegelen tunnis kõrvaliste asjadega				
Oskan töötada rühmas				

Lisa 2. Arenguestluse kaart (kaarti on ruumi kokkuhoiu mõttes vähendatud)

ARENGUESTLUSE KAART

ÕPILANE KEILA SOS HG KOOL aeg

ÕPILASE SENISED TULEMUSED JA SAAVUTUSED

Õppimine

Käitumine

Huvitegevus ja anded

Õpilase tegevus järgneval perioodil

Õpilase allkiri

Kodu toetus

Lapsevanemate allkirjad

Kooli toetus

Õpetaja allkiri

Lisa 3. Lasteaiialapse perega peetava arenguvestluse vihik (ruumi kokkuhoiu mõttes vähendatud)

Tere tulemast vestlema

lapse nimi

kasvatamisest ja õpetamisest.

Vestluse eesmärk on kasvatusalaste soovide ja ootuste vastastikune arvestamine. Vestlus sujub ladusamalt, kui teie perel on võimalik eelnevalt läbi mõelda lapsesse puutuvad küsimused. Vestluse käigus lepime kokku ja paneme kirja ühised kasvatuspõhimõtted.

	lapsevanem	lasteaed
<p>Organisatoorsed küsimused, eneseteenindamine</p> <p>LASTEAEDA TOOMINE JA VIIMINE</p> <p>Kui toon lapse lasteaeda, soovin, et</p> <p>Kui viin lapse lasteaiast, soovin, et</p> <p>Kontaktisik(ud)</p> <p>Kontaktandmed</p> <p>PUHTUS JA TERVISHOID</p> <p>WC kasutamine</p> <p>Hammaste hooldus</p> <p>Allergiad</p> <p>Ravimid</p> <p>Kui laps haigestub</p> <p>SÖÖMINE</p> <p>Milles laps vajab abi?</p> <p>Erisoovid toidu suhtes</p> <p>Toitumisharjumused</p> <p>Magusa söömine</p> <p>PÄEVANE UNI</p> <p>Lapse unevajadus ja päevane uni kodus</p> <p>Päevane uni lasteaias</p> <p>Kas lapsel on uinumisega seoses tavasid või harjumusi?</p> <p>RIIETUMINE</p> <p>Millist abi laps riietumisel vajab?</p> <p>Kas ta higistab, külmetub kergesti?</p> <p>Tubane riietus, õueriietus, jalanõud, vihvariided</p> <p>ÕUESOLEK JA LIIKUMINE</p> <p>Päevane õuesviibimine</p> <p>Õues olemise harjumused</p> <p>Lapse tegemised ja mängud</p> <p>LAPSE SOOVID</p> <p>LAPSE TUNDED</p> <p>Kuidas laps väljendab oma tundeid?</p> <p>Kuidas käitub pettumuse korral?</p> <p>Milles vajab julgustamist ja tuge?</p> <p>TEISTEGA ARVESTAMINE</p> <p>Lapse elus tähtsad inimesed</p> <p>Kuidas laps väljendab oma kiindumust?</p> <p>Kuidas toimida, kui lapse meeleolu on rikutud?</p> <p>Kuidas laps peaks suhtuma teistesse inimestesse?</p> <p>...loodusesse?</p>		

<p>LAPS ISIKSUSENA JA RÜHMA LIIKMENA Kuidas laps mängib ja tegutseb üksi, rühmas? Milliseid keelde ta teab? Missuguseid asju võib laps ise otsustada? Kuidas arvestatakse rühma tavade ja reeglitega? Kuidas lahendatakse erimeelsusi? Mida peaks laps õppima teistega suheldes? Milliseid kombeid peaks laps lasteaias õppima? ELAMUSED JA KOGEMUSED Missugused tegevused lapsele eriti meeldivad? Mida laps kardab? LAPSE MÕTTED, TEADMISHIMU, ÕPPIMINE Kuidas laps väljendab oma mõtteid ja soove? Milliste asjade vastu tunneb laps huvi? Milline on lapse fantaasia? Televisioon, video, muinasjutud jms lapse elus Kunstialased lemmiktegevused LAPSE USULINE KASVATUS Kuidas vastata usuga seotud küsimustele? LAPSE OMA SOOVID LASTEAIAS OLLES</p>		
---	--	--

Koostöö

Millest soovite kuulda ja rääkida?

Mida peate tähtsaks koostöös lasteaiaga?

Kuidas saate aidata lasteaiaelu huvitavamaks muutmisel?

Muud kokkulepped

Tutvunud ja kokku leppinud

Lapsevanem

Õpetajad

